

УДК 81'25:004

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17-4>

Ольга ЖУЛАВСЬКА

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології, Сумський державний університет, вул. Миколи Сумцова, 2, м. Суми, Україна, 40000

ORCID: 0000-0002-3132-6877

Анастасія ДОРОГОКУПЛЯ

магістрантка II курсу факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, Сумський державний університет, вул. Миколи Сумцова, 2, м. Суми, Україна, 40000

ORCID: 0000-0002-9068-0833

Бібліографічний опис статті: Дорогокупля А., Жулавська О., (2022). Використання програмних засобів корпусної лінгвістики у перекладі офіційної документації. *Актуальні питання іноземної філології*, 17, 25–35, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17-4>

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

У статті проаналізовано застосування програмного забезпечення в цілому та корпусного редактора WordSmith Tools та Sketch Engine зокрема як засоба для удосконалення та поглиблення вивчення лексичних та граматичних явищ в лінгвістичних дослідженнях. Розглянуто можливі шляхи та галузі застосування корпусних менеджерів в межах розвитку корпусної лінгвістики та застосування її засобів на практиці. У роботі були проаналізовані та окреслені такі поняття як корпусна лінгвістика, її функції, перспективи та напрямки розвитку. Було досліджено поняття перекладацьких трансформацій; проаналізовано частотність вживання перекладацьких трансформацій на основі аналізу корпусу офіційно-ділових текстів за допомогою програмного забезпечення WordSmith Tools та Sketch Engine.

На основі проведеного дослідження були зроблені такі висновки, що використання лексико-граматичних перекладацьких трансформацій у процесі перекладу текстів офіційного стилю зумовлено різною мовною природою англійської та української мови і є необхідною умовою вирішення проблеми адекватності перекладу. Корпусні менеджери в свою чергу, зокрема WordSmith Tools та Sketch Engine, надають змогу перекладачеві створити власний корпус текстів певного жанру або спрямування, щоб в подальшому при виникненні сумнівів у використанні певних перекладацьких трансформацій, внаслідок яких одиниця з мови оригіналу видозмінюється в мові перекладу, мати змогу перевірити доцільність використання цієї лексеми, її частоту вживання в певному дискурсі та використання певної граматичної форми.

Ключові слова: корпусна лінгвістика, перекладацькі трансформації, корпусні менеджери, офіційно-діловий стиль.

Olha ZHULAVSKA

PhD (Philology), Associate Professor, Germanic Philology Department
Sumy State University, 2 Mykoly Sumtsova str., Sumy, Ukraine, 40000

ORCID: 0000-0002-3132-6877

Anastasiia DOROHOKUPLIA

2nd year student at the Social Communication and Foreign Languages Faculty Sumy State University,
2 Mykoly Sumtsova str., Sumy, Ukraine, 40000

ORCID: 0000-0002-9068-0833

To cite this article: Dorohokuplia A., Zhulavska O., (2022). Vykorystannya prohramnykh zasobiv korpusnoyi linhvistyky u perekladi ofitsiynoyi dokumentatsiyi [Application of corpus linguistics software in translation of official documentation]. *Current Issues of Foreign Philology*, 17, 25–35, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17-4>

APPLICATION OF CORPUS LINGUISTICS SOFTWARE IN TRANSLATION OF OFFICIAL DOCUMENTATION

In the article the use of the software in general and the corpus editors WordSmith Tools and Sketch Engine are analyzed as tools for improving and deepening the study of lexical and grammatical phenomena in linguistic research. Possible ways and areas of application of corpus managers within the framework of the development of corpus linguistics and the application of its tools in practice are considered. Concepts such as corpus linguistics, its functions, perspectives and directions of development were analyzed and outlined in the work. The concept of translation transformations was described; the frequency of use of translation transformations was analyzed based on the analysis of the corpus of official business texts using WordSmith Tools and Sketch Engine software.

Based on the research, the following conclusions were made that the use of lexical-grammatical translation transformations in the process of translating official-style texts is due to the different linguistic nature of the English and Ukrainian languages and is a necessary condition for solving the problem of translation adequacy. Corpus managers, on examples of WordSmith Tools and Sketch Engine, enable the translator to create his own corpus of texts of a certain genre. So if there are doubts about the use of certain translation transformations, as a result of which a unit from the original language is modified in the language of translation, it is possible to check the feasibility of using this lexeme, its frequency of use in a certain discourse and the use of a certain grammatical form.

Key words: *corpus linguistics, translation transformations, corpus managers, official-business style.*

Актуальність проблеми. Корпусна лінгвістика як напрямок прикладної лінгвістики визначає загальні принципи побудови лінгвістичних корпусів даних із використанням сучасних комп'ютерних технологій, окреслює методику відбору текстів та шляхи їх збереження та аналізу (McEnery T., Wilson, 2001: 4). Формат представлення текстів у корпусі (*mode of communication*) може бути усним, писемним або змішаним; від режиму накопичення даних у корпусі (*data collection regimes*) залежать лінгвістичні завдання, заради вирішення яких і створюється корпус, і може бути обмеженим / необмеженим, моніторинговим (Sinclair, 1991: 171), статичним (Biber, 1993: 245). Корпуси поділяються на багатомовні (*multilingual*) та одномовні (*monolingual*), анотовані (*annotated*) / неанотовані (*unannotated*) в залежності від наявності спеціальних міток, що приписуються словам у текстах корпусу та позначають різноманітні лінгвістичні категорії.

Переклад – це процес інтерпретації та створення усних і письмових одномовних і двомовних об'єктів мовлення (Швачко, 2017: 5). Орієнтиром перекладу є фактор *Tertium Comparationis*, який співвідноситься з процесами референтного зіставлення, знаходження значення ситуацій, світогляду та слугує довербальній інтерпретації найменування, мотиваційним компонентом лінгвокогнітивного підходу. В. М. Манакін назвав цей термін квазісміслом. При перекладі слів увага акцентується на номінативних одиницях, а при перекладі речень – на квазізначеннях (Манакін, 2012: 44). Значні труднощі виникають при пере-

кладі речень, оскільки не розпізнається багатозначність слів, загадковий прагматизм і лакуни в складах.

Аналіз досліджень. На сьогодні, науковці в різних країнах приділяють особливу увагу як дослідженню безпосередньо корпусів текстів та напрямків їх використання, так і прикладним програмним засобам за допомогою яких полегшується обробка та аналіз корпусів текстів. Серед них: П. Бейкер, С.Ю. Богданова, О.М. Демська-Кульчицька, В.В. Жуковська, О.О. Жулавська, В.П. Захаров, Т. МакЕнері, Дж. Синклер, А. Уілсон, та інші. З іншого боку, феномен перекладу, зокрема текстів офіційно-ділового стилю є предметом вивчення в роботах багатьох науковців таких як: Т. О. Анохіна, Н. В. Ботвіна, В. В. Калюжна, І. К. Кобякова, В. М. Манакін, М. Пилинський, С. О. Швачко, та інші. Явище перекладу ділових документів ще не набуло широкого вивчення з позицій корпусної лінгвістики із застосуванням програмного забезпечення для аналізу корпусів текстів, що складає наукову **новизну** нашого дослідження.

Об'єктом нашого дослідження є корпус офіційно-ділових текстів, що був складений авторами статті самостійно та обробляється корпусними редакторами *WordSmith Tools* та *Sketch Engine*, а **предметом** є особливості перекладу офіційно-ділових текстів.

Метою нашого дослідження є проведення порівняльного аналізу вживання перекладацьких трансформацій під час перекладу офіційно-ділових текстів за допомогою корпусного менеджера *WordSmith Tools* та *Sketch Engine*.

Досягнення мети нашого дослідження передбачає визначення та вирішення низки завдань, а саме:

1. Дати визначення основним поняттям дослідження, якими є: корпусна лінгвістика та перекладацькі трансформації, визначити їхні функції, перспективи та напрямки розвитку.

2. Створити корпус офіційно-ділових текстів, на основі якого проведено дослідження вживання перекладацьких трансформацій та їхнього функціоналу в корпусі текстів.

3. Проаналізувати зумовленість використання перекладацьких трансформацій за допомогою корпусного редактора *WordSmith Tools* та *Sketch Engine* та базуючись на результатах аналізу зробити висновок щодо еквівалентності вживання трансформацій та їх доцільності під час перекладу текстів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз тексту із застосуванням прикладних засобів корпусної лінгвістики є актуальним та релевантним напрямком сьогоденних досліджень, тому, існує досить велика кількість, як онлайн-ових, так і інтегрованих у сучасне комп'ютерне обладнання програм, що дають можливість проводити лінгвістичний аналіз тексту, будувати конкорданси, обчислювати частоту вживань певних лексичних одиниць чи граматичних форм у текстах всіх жанрів та стилів. Безпосередня робота з корпусами текстів здійснюється спеціалізованими програмними засобами, комерційними програмами-конкордансами, найбільш розповсюдженими з яких є *Sketch Engine*, *WordSmith*. Це програмне забезпечення має назву корпусні менеджери, тобто *спеціальна пошукова система, що включає програмні засоби для пошуку даних у корпусі, отримання статистичної інформації й надання результатів користувачеві в зручній формі* (Демська-Кульчицька, 2003: 30).

Sketch Engine – корпусний менеджер та програма для аналізу текстів, створена в 2003 році компанією “*Lexical Computing Limited*”. Головною метою є надання спеціалістам, які вивчають мовну поведінку, змоги формувати у великих збірках тексту складні та лінгвістично-мотивовані запити (Thomas, 2016: 23). *Sketch Engine* складається з трьох основних компонентів: системи управління базами даних *Manatee*, веб-інтерфейсу пошуку *Vonito* та веб-інтерфейсу управління корпусом.

WordSmith Tools – це програмне забезпечення, розроблене британським лінгвістом Майком Скоттом, з Університету Ліверпуля і оприлюднене в 1996 році (Scott, 2015: 2). Інструменти *WordSmith* представлені 80 різними мовами та аналізують файли, представлені в таких форматах, як .html, .xml та .txt. Основними інструментами цього корпусного менеджера є: *Concord* (створення конкордансів); *WordList* (пошук всіх слів або кластерів корпусу); *KeyWord* (створення переліків слів і словоформ відповідно до певних статистичних критеріїв) (Scott, 2015: 2).

У своєму дослідженні текстів офіційно-ділового спрямування взятих із власного перекладацького доробку, що налічує близько 180 000 знаків, ми спираємося на визначення В.Н. Комісарова, який виділяє такі основні типи трансформацій під час перекладу (Комиссаров, 1973: 175), які кількісно вживаються у такому співвідношенні: *лексичні трансформації*: транскрипція та транслітерація – 112; калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, узагальнення, модуляція) – 263 (Комиссаров, 1950: 210–211); *граматичні трансформації*: синтаксична асиміляція (дослівний переклад) – 215; зміна структури речення – 89; граматичні заміни (форми слова, частини мови або частини речення) – 316 (Комиссаров, 1950: 217–222); *комплексні* (лексико-граматичні трансформації): антонімічний переклад – 72, експлікація (описовий переклад) – 23, компенсація – 223 (Комиссаров, 1950: 219–225).

Для аналізу доцільності вживання лексичних трансформацій, ми використали корпус текстів офіційно-ділового стилю *DGT-Translation Memory*, що налічує загалом 59 106 576 слів та є доступним завдяки ресурсу *Sketch Engine* (Steinberger R., Eisele A., Klocek S., Pilos S., Schlüter P. (2013). DGT-TM: A freely available translation memory in 22 languages).

Підбираючи еквівалент до терміну, перекладач має змогу звернутися до корпусного менеджера, та проаналізувавши використання слова в різних контекстах прийняти рішення, щодо застосування певної трансформації для адекватної передачі його сенсу. Як-от:

(1) *До визначених обов'язків у рамках кожного проекту відносять: ...надання оновленої інформації про статус проекту вищому керівництву та іншим зацікавленим сторонам. –*

*The specific duties for each project may include: ...providing status updates to **senior management** and external stakeholders* (Base of official documents, Text 1).

Під час перекладу словосполучення було застосовано калькування із використанням від-

повідника, що відтворює морфемний склад слова та частини стійкого словосполучення мови оригіналу (Комиссаров, 1973: 182). Доцільність вживання цього відповідника передбачала аналіз, тому ми використали функцію корпусного менеджера **Sketch Engine**, отже:

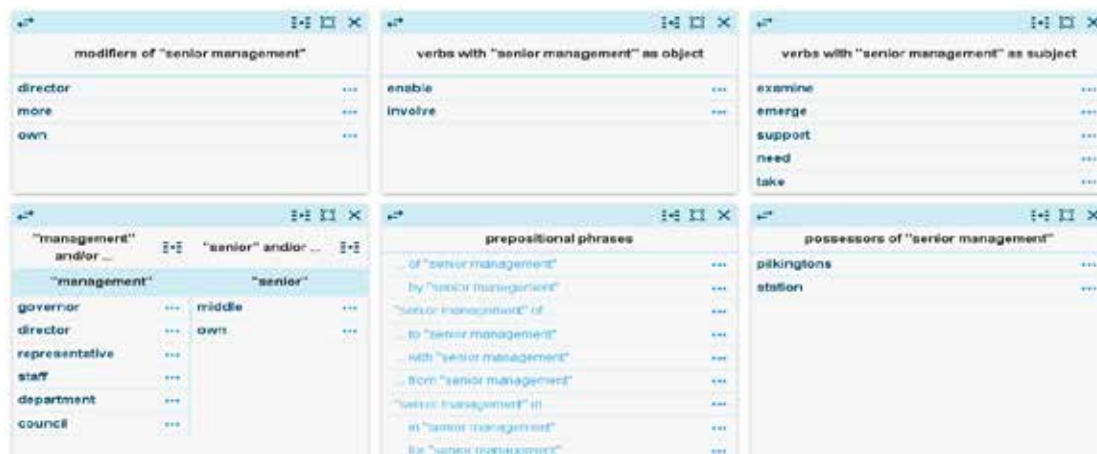

Рис. 1. Застосування функції “Word Sketch”, Sketch Engine

Таким, чином програма **Word Sketch** формує частотні списки найбільш уживаних граматичних парадигм, в яких вживається проаналізований термін, щоб прийняти рішення, щодо трансформації, яку необхідно використати під час його перекладу.

Корпусний менеджер **Sketch Engine** дає змогу перекладачу проаналізувати використання терміну в контексті та його граматичної форми.

(2) При узгодженні умов поставки Сторони використовують Правила Міжнародної торгової палати «**Інкотермс**» в редакції 2010 року. –

*The Parties shall follow International Chamber of Commerce Rules, **Incoterms** version 2010 to coordinate delivery conditions* (Base of official documents, Text 14).

Транскодування застосовується для компенсації відсутньої у мові перекладу одиниці (передача звукової/графічної форми слова засобами мови перекладу) (Комиссаров, 1973: 182), тож за допомогою функції **Concordance** перекладач знаходить всі відомі програми випадки цієї лексики та прийняти рішення щодо схожості мовної ситуації у відомому йому випадку та еквівалентності цього слова.

Рис. 2. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

Тож, цей термін у мові перекладу зазвичай вживається в іменниковій формі множини, а трансформація транскрибування використана доцільно і адекватно.

Перекладача перевіряє наявність прямого відповідника оригінального слова у мові перекладу як от:

(3) Сторони звільняються від відповідальності за повне або часткове невиконання зобов'язань за **Контрактом**, якщо це стало

*наслідком **об'єктивних обставин непереборної сили**, таких як військові дії, міжнародні санкції, природні стихії, дії влади та інші обставини, які виникли після укладання цього Контракту та безпосередньо впливають на його виконання. – The Parties shall be relieved of liability for full or partial non-execution of their contractual obligations if they are prevented from it by **any cause outside their reasonable control** including military actions,*

international sanctions, natural calamities, official acts of authorities and other causes, which emerged after conclusion of this Contract and have direct influence on its execution (Base of official documents, Text 1).

У прикладі використовується описовий переклад лексеми, за допомогою якого розкривається значення мовної одиниці за умов від-

сутності концепту у мові перекладу (Комиссаров, 1973: 183).

Корпусний менеджер дає змогу перевірити контекстуальну доцільність використання певного словосполучення, що утворилось внаслідок перекладацької трансформації, та дослідити частотність вживання певної граматичної форми або кластеру слів.

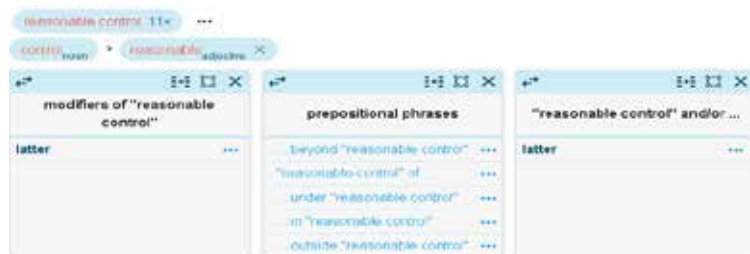

Рис. 3. Застосування функції “Word Sketch”, Sketch Engine

Використовуючи програму *Word Sketch*, ми проаналізували прийменники, що найчастіше згадуються з вищезгаданим терміном та дійшли висновку, що використання при-

йменника “*outside*” доцільне у вищезгаданому словосполученні. Програма дає нам можливість спостерігати саме за цим кластером слів у речення за допомогою функції *Concordance*.

Рис. 4. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

Вищезгадане словосполучення доцільно вживати у офіційному контексті, зокрема у контракті воно досить часто вживається в такій формі та для передачі відповідного

сенсу. Проте термін «*обставин*», що був трансформований в “*cause*” викликає питання, тож проаналізуємо ще декілька випадків використання цього кластеру.

Рис. 5. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

Таким чином, допускається вживання обидвох відповідників, тож подальше рішення щодо здійснення трансформації залежить від перекладача.

Конкретизація (слово ширшої семантики в оригіналі замінюється словом вузької семантики) є однією з найрозповсюдженіших під час перекладу термінів в офіційно-діловому стилі (Комиссаров, 1973: 183). Наприклад:

(4) У разі, якщо Товар виявиться дефектним або таким що не відповідає умовам Контракту, він підлягає безкоштовній заміні, або його **вартість** підлягає поверненню Покупцю або відповідному зменшенню. – *Should the Goods be found faulty or not conforming to the terms of the Contract, they are to be replaced free of charge or the purchase price is to be refunded*

to the Buyer or proportionally decreased (Base of official documents, Text 10).

Трансформація зумовлена відмінностями у функціональних особливостях словникових еквівалентів лексичних одиниць оригіналу

й частіше використовується при перекладі слів із ширшим значенням. Тож, функція **Concordance** перевіряє вживання конкретизованої лексики в певному контексті, щоб переконатися в доцільності цієї трансформації під час перекладу.

Рис. 6. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

Перекладач аналізує мовне середовище, в якому вживається потенційний відповідник та з’ясовує, що конкретизований відповідник належить офіційно-діловому стилю та передає семантичне та логічне навантаження, що має словосполучення у мові оригіналу.

Генералізація (слово з вузьким значенням замінюється словом із ширшим) (Комиссаров, 1973: 184) може призвести до деякої втрати точності інформації. Її варто застосовувати лише у випадках, коли використання словникового еквіваленту слова, що перекладається, може призвести до порушення граматичних чи стиліс-

тичних норм перекладу.

Наприклад:

(5) *Печатки та штамп Продавця, текст яких викладений українською мовою, допускаються.* – *Seals and stamps of the Seller, contents of which are in Ukrainian language, are admissible* (Base of official documents, Text 1).

У реченні мови оригіналу ми маємо слово «*текст*» прямий відповідник якого є “*text*” (Зубков М., Мюллер З., 2018: 351), за узгодженням з контекстом його значення генералізується до “*contents*”. Вживання цього відповідника ми аналізуємо за допомогою **Concordance**:

Рис. 7. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

В позиціях 1, 4, 5 та 8 на Рис.7, ця лексема вживається зі схожим смисловим навантаженням та подібному контексті. Тож, використання вищезгаданої трансформації є доцільним.

Лексичні трансформації часто вимагають додавання або вилучення деяких елементів. Введення додаткових слів зумовлене кількома причинами: відмінностями в структурі речень і тим, що більш стислі англійські речення вима-

гають більш розгорнутого викладу думок українською мовою (Комиссаров, 1973: 177). Відсутність слова-відповідника або відповідного лексико-семантичного варіанта слова також є причиною введення додаткових слів під час перекладу. Як-от:

(6) *Упаковка Товару повинна забезпечувати його захист від пошкоджень при перевезенні та зберіганні.* – *The packing and conservation*

should ensure full protection against damage while in **transit transportation** and storage (Base of official documents, Text 13).

У цьому реченні слово «перевезення», словниковий варіант якого “**transporta-**

tion” розширене (Зубков М., Мюллер З., 2018:652), та у реченні використане “**transit transportation**”, з метою передачі семантичного навантаження терміну у мові оригінали засобами мови перекладу.

Рис. 8. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

За допомогою програми *Concordance*, ми бачимо, що вживання цього терміну є не типовим для мови перекладу, тож використання цієї трансформації небажане у цьому випадку.

Оскільки мови оригіналу та перекладу мають різні мовні норми та традиції, задля досягнення адекватності необхідно відхилення в перекладеному тексті від оригіналу. У такому випадку перекладач вдається до модуляції (прийом контекстної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічною прогресією значення слова, що перекладається) (Комиссаров, 1973: 178). Наприклад:

(7)Сторони звільняються від відповідальності за повне або часткове невиконання зобов'язань за Контрактом, якщо це стало наслідком об'єктивних обставин непереборної сили... – *The Parties shall be relieved of liability for full or partial non-execution of their contractual obligations if they are prevented from it by any cause outside their reasonable control...* (Base of official documents, Text 4).

Доцільність використання цієї трансформації ми, перш за все, можемо перевірити за допомогою програми *Concordance*, шляхом аналізу використання цього терміну в подібних контекстах та співставлення їх текстом для перекладу.

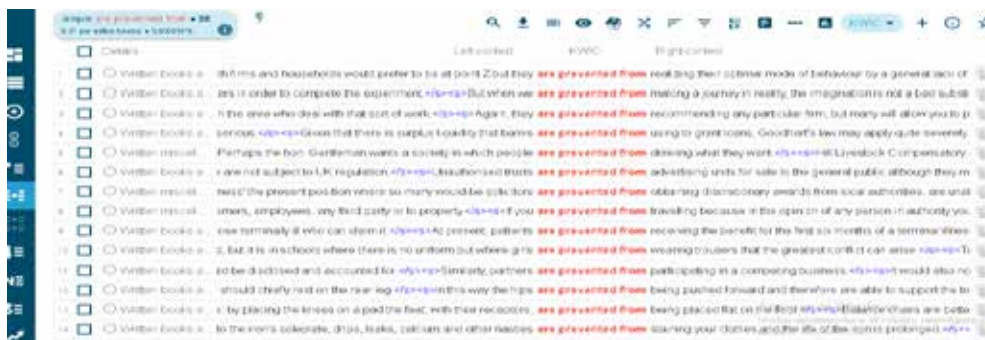

Рис. 9. Застосування функції “Concordance”, Sketch Engine

Вищезгадане словосполучення доцільно вживати в офіційно-ділових текстах, воно передає семантичне навантаження слова з мови оригіналу.

Для полегшення та модернізації роботи перекладача з текстами, зокрема офіційно-діловими, на прикладі корпусних менеджерів

розглядається використання інструментарію корпусної лінгвістики. У нашому дослідженні для аналізу обраних перекладачем відповідників ми використали таке програмне забезпечення як *WordSmith Tools*, створивши корпус із добірки текстів, що перебувають у робочій базі авторів цього дослідження, до якої увійшли

двадцять два документи офіційно-ділового спрямування, загальною кількістю 180 000 знаків, для подальшої оптимізації роботи з цим дискурсом (Base of official documents, 19).

Завдяки створенню добірки одномовних текстів, що об'єднані спільним дискурсом, полегшується процес аналізу перекладеної одиниці на відповідність її семантичній та стильовій доцільності. Таким чином, у дослідженні було висунуто припущення, щодо корисності використання корпусних менеджерів, зокрема *WordSmith Tools* у аналізі доцільності та адекватності використання перекладацьких трансформацій, у текстах офіційно-ділового спрямування. Наприклад у випадках, коли форма однини в англійській мові відповідає

формі множини в українській мові або навпаки, і перекладачеві необхідно прийняти рішення стосовно застосування перекладацької трансформації (Корунець, 2008: 78). Як от:

(8) *Ціни і загальна вартість Контракту – Price and Total Value of the Contract* (Base of official documents, Text 5).

Таким чином, у перекладі відображено використання трансформації заміни однини множиною і навпаки. Ця трансформація широко застосовується під час перекладу документів, а за допомогою функції *Concordance* у *WordSmith Tools* перекладач має змогу проаналізувати обраний відповідник та впевнитися щодо доцільності його використання.

Рис. 10. Застосування функції “Concordance”, WordSmith Tools

Завдяки результату нашого запиту на основі добірки офіційних документів, ми можемо зробити висновок, що зазвичай у текстах цього стилю перекладена лексема вживається у множині у мові оригіналу «*Ціни*», а у мові перекладу доцільно використати однину “*Price*” для передачі семантичного змісту. Тож, вживання цієї трансформації є доцільним у цьому випадку.

Використовуючи функцію корпусного менеджера перекладач перевіряє наявність схожої одиниці у перекладених текстах цього стилістичного спрямування та приймає рішення на основі цього аналізу. Перекладацька трансформація заміни однини множиною і навпаки застосовується через невідповідність мови оригіналу та перекладу, щоб надати реченню

форму та стислість, притаманні англійській мові та офіційно-діловому стилю.

Зміна частини мови – це найпоширеніший вид трансформації морфологічного рівня, що спричинена різними нормами сполучуваності слів у мовах оригіналу та перекладу, або відсутністю частини мови (наприклад, артикль) з відповідним значенням у мові перекладу (Корунець, 2008: 80). В офіційно-діловому дискурсі така трансформація обумовлена необхідністю дотримання вимог щодо стилості та неемоційності тексту.

(9) *Про готовність партії Товару до поставки... – When the Goods are ready to ship...* (Base of official documents, Text 1).

У цьому випадку відбулась заміна на іменника «готовність» в українській мові на англійське дієслово пасивного стану “are ready”.

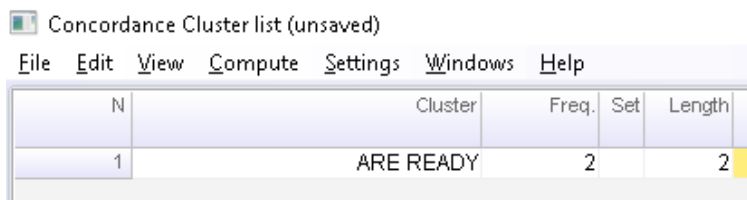

Рис. 11. Застосування функції “Clusters”, WordSmith Tools

Функція *Clusters* у програмі *Concordance* уможливує застосування пошуку певного кластеру слів. У нашому прикладі це дієслова у пасивному стані. Відповідник, що використовується у текстах означеного стилю, та трансформація не спотворюють семантичний зміст слова.

(10) У разі запізнення в поставці партії Товару, виключаючи провину Покупця, більш, ніж на 7 (сім) днів проти термінів, узгодже-

них сторонами в специфікаціях... – *Failing to deliver a consignment of Goods for 7 (seven) days, excluding the Buyer's fault, over the time coordinated by the Parties in the Specification...* (Base of official documents, Text 1).

У мові оригіналу використовується іменникове словосполучення, що при перекладі передається безособовою формою дієслова. Для перевірки доцільності використання цієї трансформації використаємо *Concordance*.

Sl	Tag	Word	# Sent	# Para	# H.	# Sect	File	Date	%
1		regarded as the date of the claim to the Seller. 10.4. Failing to deliver a consignment of Goods for 7	1872	0	1	0	Новий текстовий	20227.2000	33,4%
2		not delivered in due time per day of delay. 10.5. Failing to pay for the Goods for 7 (seven) days over	1837	0	1	0	Новий текстовий	20227.2000	34,3%
3		the claim (including documents and samples). 7.3. Failing to deliver a consignment of Goods for 2	1772	0	1	0	Новий текстовий	20227.2000	60,4%

Рис. 12. Застосування функції “Concordance”, WordSmith Tools

Програма демонструє нам, що така форма дієслова вживається для перекладу слова з подібною семантикою, тож трансформація додає перекладу еквівалентності. Ця трансформація зберігає нейтральний тон речення та усуває необхідності вживання додаткових конструкцій в реченні.

Висновки. На основі нашого дослідження ми дійшли таких висновків, що корпусна лінгвістика – це якісно новий підхід до аналізу мовного матеріалу, зокрема під час процесу перекладу та застосування перекладацьких трансформацій. Створивши корпус текстів офіційно-ділового спрямування, ми провели дослідження якісного та кількісного аналізу вживання перекладацьких трансформацій та їхнього функціоналу, зокрема з’ясували, що у проаналізованих текстах було вжито *лексичні* – 675; *граматичні* – 620; *комплексні* – 318. Також можемо стверджувати, що завдяки кількісному аналізу, ми з’ясували, що у текстах офіційно ділового спрямування найуживанішими є лексичні трансформації. Проаналізувавши контекстуальність вживання перекладацьких транс-

формацій за допомогою корпусного редактора *WordSmith Tools* та *Sketch Engine* ми можемо стверджувати, що використання перекладацьких трансформацій під час перекладу текстів офіційного стилю засобами англійської мови зумовлено відмінністю у структурі мов на різних рівнях і є необхідною умовою вирішення проблеми адекватності перекладу. За використання корпусного менеджера *Sketch Engine*, з’являється можливість розглянути найпоширеніші контексти вживання певного терміну, його найуживанішу граматичну форму та доцільність використання у текстах певного спрямування, зокрема офіційно-ділових документах. Корпусний менеджер *WordSmith Tools* надає змогу перекладачеві створити власний корпус текстів певного жанру або спрямування, щоб в подальшому при виникненні сумнівів у використанні певних перекладацьких трансформацій, внаслідок яких одиниця з мови оригіналу видозмінюється в мові перекладу, мати змогу перевірити доцільність використання цієї лексеми, її частоту вживання в певному дискурсі та використання певної граматичної форми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стиль української мови / Наталія Василівна Ботвина. Київ : АртЕк, 1999. 178 с.
2. Демська-Кульчицька О. М. Базові поняття корпусної лінгвістики. *Українська мова*. Київ, 2003. № 1. С. 42–47.
3. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
4. Жулавська О.О., Дорогокупля А.О. Дослідження безособових форм дієслів програмними засобами корпусної лінгвістики. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», Вип. 34. Том 2. 2020. С. 131–139.

5. Захаров В. П., Богданова С. Ю. Корпусная лингвистика : учебник для студентов гуманитарных вузов. Иркутск : ИГЛУ, 2011. 161 с.
6. Зубков М., Мюллер З. Сучасний англо-український та українсько-англійський словник. Харків : Школа, 2018. 752 с.
7. Калюжная В. В. Стиль англоязычных документов международных организаций. Київ : Наукова думка, 1982. 123 с.
8. Комиссаров В. Н. Слово о переводе . М. : Международные отношения, 1973. 215 с.
9. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М. : Высш. шк., 1990. 253 с.
10. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / англ./укр. Вінниця : Нова Книга, 2008. 511 с.
11. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 285 с.
12. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль / відп. ред. В. М. Русанівський. Київ : Наукова думка, 1976. 288 с.
13. Швачко С. О., Об'єкти перекладознавства : монографія / С. О. Швачко, І. К. Кобякова, Т. О. Анохіна. Суми : Сумський державний університет, 2019. 222 с.
14. Baker P. Using Corpora in Discourse Analysis. London : Continuum, 2006. 208 p.
15. Biber D. Representativeness in Corpus Design. *Literary and Linguistic Computing*. 1993. Vol. 8, № 4, P. 243–257. DOI: doi.org/10.1093/lc/8.4.243
16. Steinberger R., Eisele A., Klocek S., Pilos S., Schlüter P. (2013). DGT-TM: A freely available translation memory in 22 languages. arXiv preprint arXiv:1309.5226.
17. McEnery T., Hardie A. Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice. Cambridge Textbooks in Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 294 p.
18. McEnery T., Wilson A. Corpus Linguistics. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2001. 235 p.
19. Sinclair J. Corpus, Concordance, Collocation. Oxford : Oxford University Press, 1991. 179 p.
20. Skott M. WordSmith Tools Manual. Stroud: Lexical Analysis Software Ltd., 2015. 503 p.
21. Thomas J. Discovering English with Sketch Engine: A Corpus-Based Approach to Language Exploration. 2nd ed. Brno : Versatile, 2016. 228 p.
22. Dorohokuplia A. Base of official documents (Google based corpus, 01.07.2022) URL: https://drive.google.com/drive/folders/12S4_hKTi7m2BnKPqHviH_3sgBtvMydH6?usp=sharing

REFERENCES:

1. Botvyna N. V. (1999). Ofitsiyno-dilovyy ta naukovyy styl ukrayinskoyi movy [Official, business and scientific style of the Ukrainian language]. Kyiv : ArtEk [in Ukrainian].
2. Demska-Kulchytska O. M. (2003). Bazovi ponyattya korpusnoyi linhvistyky [Basic concepts of corpus linguistics. Ukrainian language] Kyiv [in Ukrainian].
3. Zhukovska V. V. (2013). Vstup do korpusnoyi linhvistyky: navchalnyy posibnyk [Introduction to corpus linguistics: study guide] Zhytomyr: Publication of ZhDU named after I. Franka [in Ukrainian].
4. Zhulavska O. O., Dorogokuplya A. O. (2020). Doslidzhennya bezosobovykh form diyesliv prohramnymy zasobamy korpusnoyi linhvistyky. [Study of impersonal forms of verbs using software tools of corpus linguistics.] *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* [Current issues of humanitarian sciences: interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobyt'sk] / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushny, I. Zymomria]. Drohobych : "Helvetika" Publishing House, Vol. 34. Volume 2 [in Ukrainian].
5. Zakharov V.P., Bohdanova S.Yu. (2011) Korpusnaya lnhvistyka: uchebnyk dlya studentov humanytnykh vuzov [Corpus linguistics: textbook for students of humanities universities]. Irkutsk: IGLU [in Ukrainian].
6. Zubkov M., Müller Z. (2018) Suchasnyy anhlo-ukrayinskyi ta ukrayinsko-anhliyskyi slovnyk. [Modern English-Ukrainian and Ukrainian-English dictionary]. Kharkiv : School [in Ukrainian].
7. Kalyuzhnaya V. V. (1982) Styl anhloyazychnykh dokumentiv mizhnarodnykh orhanizatsiy [Style of English-language documents of international organizations]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
8. Komissarov V.N. (1973) Slovo o perevode [The word about translation]. Moscow : International Relations [in Russian].
9. Komissarov V. N. (1990) Teoriya perevoda (linhvistychni aspekty) [Theory of translation (linguistic aspects)]. for in-tov and fac. foreign I'm from. M. : Higher Shk. [in Russian].
10. Korunets I. V. (2008) Vstup do perekladознавства / anhл./ukr [Introduction to translation studies / English/Ukrainian]. Vinnytsia : Nova Kniga [in Ukrainian].

11. Manakin V.M. (2012) *Mova i mizhkulturna komunikatsiya: navch.posibnyk* [Language and intercultural communication: study guide]. Kyvi : VC “Akademiya” [in Ukrainian].
12. Pylynskyi M.M. (1976) *Movna norma i styl* [Linguistic norm and style] resp. ed. V. M. Rusanivskiyi. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
13. Shvachko S. O. (2019) *Obyekty perekladoznavstva : monohrafiya* [Objects of translation studies : monograph] / S. O. Shvachko, I. K. Kobyakova, T. O. Anokhin. Sumy : Sumy State University [in Ukrainian].
14. Baker P. *Using Corpora in Discourse Analysis*. London : Continuum, 2006. 208 p.
15. Biber D. (1993). Representativeness in Corpus Design. *Literary and Linguistic Computing*. Vol. 8. № 4. P. 243–257. DOI:doi.org/10.1093/lc/8.4.243
16. Steinberger R., Eisele A., Klocek S., Pilos S., Schlüter P. (2013). DGT-TM: A freely available translation memory in 22 languages. *arXiv preprint arXiv:1309.5226*.
17. McEnery T., Hardie A. *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge Textbooks in Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 294 p.
18. McEnery T., Wilson A. *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2001. 235 p.
19. Sinclair J. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press, 1991. 179 p.
20. Skott M. *WordSmith Tools Manual*. Stroud: Lexical Analysis Software Ltd., 2015. 503p.
21. Thomas J. *Discovering English with Sketch Engine: A Corpus-Based Approach to Language Exploration*. 2nd ed. Brno : Versatile, 2016. 228 p.
22. Dorohokuplia A. Base of official documents (Google based corpus, 01.07.2022) URL: https://drive.google.com/drive/folders/12S4_hKti7m2BnKPqHviH_3sgBtvMydH6?usp=sharing